

Irina Răchițeanu:

*trei
decenii*

pe

scena

*Naționalului
bucureștean*

**Interviu
de
Ionuț
Niculescu**

Intr-o cabină a Teatrului Național din București. Stau în fața marii actrițe și mă gândesc că poate n-am ales bine momentul discuției. Vine de la un recital de poezie. Am ascultat-o deseori recitând. Transfigurarea ascundea totdeauna un mare efort spiritual. Temerile mele nu-și au, însă, rostul: actorul excepțional trăiește o tinerețe perpetuă, iar truda lui pe scenă are un efect contrariu celui pe care-l bănuim noi. Actrița așteaptă cu bunăvoință și cu seninătate întrebările. Se pare că trei decenii de teatru îl impresionează mai mult pe interlocutorul inegalabilei Anca, al inegalabilei Doamne Clara...

— Ce înseamnă trei decenii de teatru în viața unui actor ?

— N-am avut timp să mă gândesc. Când spui „30”, cifra e impresionantă, dar când mă uit înapoi, mi se pare — cum se zice ? — că... „a fost ieri”.

— Și, ce-a fost „ieri” ?

— Au fost, mai întâi, dascălii mei : Maria Filotti și Victor Ion Popa. Doamna Filotti... cu patima ei ne bună pentru teatru... A rămas pînă la moarte cu aceeași neobosită pasiune pentru scenă.

— ...și Victor Ion Popa... ?

— ...adevăratul animator al teatrului românesc din vremea aceea. Am jucat la teatrul lui, „Muncă și lumină”. De la el am deprins pietatea față de text, disciplina me-

seriei, respectul pentru public. Se gîndea ce trebuie să dea fiecărui actor, gîndea pentru fiecare.

— Nu credeți că se vorbește prea puțin despre Victor Ion Popa ?

— Sigur... și e păcat. Dar, poate că... murim odată cu publicul nostru !

— Ați jucat, deci, și înainte de a intra în Teatrul Național ?

— Da, în teatrul Mariei Filotti, alături de mari actori, de Maria Filotti, de Storin, Soresanu, Calboreanu... Notează, te rog, că a spune Naționalul bucureștean și a nu pune semnul egal în dreptul numelui lui Calboreanu mi se pare cel puțin curios. E continuatorul direct al lui Nottara. Țin la această precizare.

Sus, în recitalul de poezie populară „De viață, de dragoste, de moarte“

Dreapta, Iulia Boga din „Suro-rile Boga“ de Horia Lovinescu

Ana Karenina

— Și eu țin... Cu ce ați debutat pe prima noastră scenă ?

— Cu Frumoasa adormită, în regia lui Ion Sava.

— Cum era Ion Sava, ca regizor ?

— Opusul lui Victor Ion Popa. Popa era preocupat de atmosferă, de expresivitatea tăcerilor. Sava dorea dinamism, crea spectacole nervoase, pline de mișcare, de tumult.

— Cine au fost partenerii dumneavoastră, acum trei decenii ?

— Am avut norocul să fiu înconjurată de tătani : Marioara Voiculescu, Storin, Ion Maronescu, Mihai Popescu, Emil Botta, Calboreanu. Nu-i pot uita, mai ales fiindcă nu m-au făcut să simt că sînt mari. Măreția lor avea demnitatea simplității.

— Ce roluri vă reprezintă ?

— Lady din Orfeu în infern ; totdeauna încep cu el. Acolo m-am redescoperit. Am pentru Moni Ghelert o deosebită considerație, fiindcă oferea actorilor posibilități de creație neașteptate. Apoi, Anea din Năpasta. Eu n-am gîndit-o ca pe o ființă justițiară, ci i-am căutat filonul sensibil, intimitatea de femeie nefericită. Desigur, și Surorile Boga. Ana Karenina, Medeea, Maria Stuart, Doamna Clara... Nu pot spune că am tristeți, că nu am jucat ce mi-am dorit.

— Chiar ați jucat toate rolurile vișate ?

— N-am jucat Fedra. Toată viața mi-am dorit-o.

— Și, acum... mai departe ?

— De ce întrebi ?

— O actriță ca dumneavoastră nu poate pune punct

— Am în vedere o colaborare cu Teatrul din Tîrgu-Mureș. Dan Alecsandrescu este un om care trăiește în cultul teatrului. Bineînțeles, mă gîndesc și la niște recitaluri de poezie.

— Sînteți o extraordinară recitatoare. Mai ales de poezie populară. Cum ați descoperit-o ?

— Tot grație lui Victor Ion Popa. Poezia populară cuprinde o imensă bogăție de stări sufletești. Sînt fascinată de simplitatea magnifică cu care sînt exprimate aceste stări.

— Ce rol are regizorul în pregătirea unui recital folcloric ?

— Regizorul îmi dă certitudinea integrării. El gîndește unitatea spectacolului, mă plasează pe mine, actor, într-un univers filozofic sugerat de poezia populară.

— Ce ați iubit la marii dumnea-voastră parteneri de scenă ?

În rolul titular din piesa „Maria Stuart” de Schiller

— Naturalațea și puterea lor de comunicare cu partenerul.

— Ați fost profesoară de teatru. Ce foști studenți v-au îndreptățit speranțele ?

— Motoi, Valeria Gagealov, Lucia Mureșan, Plătăreanu, Chesa, Guțu, de la Constanța, Pîslaru, de la Braïla...

— Ce ideal de artă ați avut ?

— Unul comun tuturor celor care au văzut în teatru viața lor. Am dorit să comunic oamenilor idei și sentimente. Să ard pentru lumina care se cheamă artă. Poate, de aceea sufăr cînd nu joc.

— Iertați-mă pentru repetarea întrebării de început. Cred că e mai nimerit să v-o pun acum, după ce-am trezit amintiri din trei decenii. Deci... ce înseamnă trei decenii de artă, pentru un actor ?

— Acum îți răspund precis. Nu simt că au trecut treizeci de ani. Am suferit și m-am bucurat pentru fiecare rol, am sperat și am muncit, de fiecare dată, cu elanul începătoarei. Azi, joc într-un teatru excepțional. În condiții nevisate, alături de excelenți colegi. Fiecare seară de spectacol, fiecare gong îmi dau mari emoții. La fiecare spectacol, de treizeci de ani, trăiesc emoțiile debutului.

— O astfel de mărturisire ne îndreptățește să aplaudăm discură, la spectacol, o „debutantă” de viitor : Irina Răchiteanu ■